

ULUSLARARASI HAKEMLİ AKADEMİK SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Ekim-Kasım-Aralık 2011 Sayısı Sayı: 2 / Cilt: 1 Autumn October- November- December 2011 Volume:02 Issue:01Jel Kodu: JEL I

www.iibdergisi.com

BASKETBOL HAKEMLERİNİN VERDİKLERİ KARARLARA ETKİ EDEN FAKTÖRLERLE İLGİLİ ALGILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ¹

Zafer AKTAŞ¹, Aylin ZEKİOĞLU², İlknur YAZICILAR³, Nihal ER⁴

¹Celal Bayar Üniversitesi BESYO, Manisa, Türkiye

*²⁻³⁻⁴Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi Bölümü
Manisa, Türkiye*

Özet: Bu çalışmada, basketbol hakemlerinin karar vermelerine etki eden temalar araştırmak amaçlanmıştır. Bu çalışmada amaçlı örnekleme yönteminden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Çalışmada görüşme yöntemi (yarı yapılandırılmış) kullanılmıştır. Veriler bilgisayar ortamında metin şekline dönüştürüleceği için içerik analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda da belirli temalar oluşturulmuştur. Aynı zamanda betimleme analizi de kullanılmıştır. Sonuç olarak hakemler karar vermelerine etki eden en önemli faktör olarak seyirci faktörünü algılamaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Basketbol, Seyirci, Karar, Algı, Hakem

PERCEIVE ANALYSIS OF CONTRIBUTING FACTORS TO THE DECISION MAKING PROCESS OF BASKETBALL REFEREES

Summary: In this study contributing factors to the decision making process of referees are investigated. In this study is used case study sampling of purposal sampling. In this study semi structured interview method is used. Content analysis is performed since the collected data will be converted to a story. At this time, in this study descriptive analyses method is used. As a result, most important contributing factor to the referees' decision making process is the spectators.

Keywords: Basketball, Spectator, Decision, Perceive, Referee

¹ 2008 yılında BOLU'da yapılan 11. Uluslar arası Spor Bilimleri Kongresinde Poster Bildiri olarak sunulmuştur.

1.GİRİŞ

Spor hakemliğinde bireysel ve çevresel etkiler hakemin performansını etkilemektedir (Weinberg ve Richardson 1990). Özellikle basketbol gibi fiziksel temasın ve hızlı oyunun çok olduğu branşlarda, hakemler daha fazla konsantrasyon, fiziksel ve zihinsel hazırlık ihtiyacı duyarlar. Kazananın saniyeler içerisinde belirlendiği bu tür müsabakalarda görev yapan hakemlerin sorumlulukları daha da artmaktadır. Böyle önemli bir görevi yapmak özel bir hazırlık ve odaklanma gerektirecektir. Maç sonuçları hakkında yapılan istatistiksel değerlendirme de ev sahibi takımların deplasman takımlarından daha çok maç kazandıkları ortaya konmuştur.(Nevill ve ark.1996).Bir çok araştırma ev sahibi avantajının olup olmadığını, seyircilerin maçın sonucuna ne kadar etki ettiğini araştırmıştır. Araştırmalar sonucunda hakemlerin verdiği kararların maçın sonucuna etki ettiği sporlarda (futbol, basketbol, boks gibi) seyirci faktöründen ve ev sahibi avantajından bahsedilmektedir. Nevill ve Holder (1999) 13.866 basketbol maçını incelemişler ve %64.4 ev sahibi takımın maçları kazandıklarını ortaya koymuşlardır. Bir başka çalışmada ise Courneya ve Carron (1992) ev sahibi avantajını yaratan faktörleri seyirci faktörü, samimiyet faktörü, yolculuk faktörü ve kural faktörü olarak belirtmiştir. Nevill ve arkadaşları (2002) yaptıkları araştırmada bir grup hakeme videoda bir futbol maçı seyrettirmiştir. Tam bir fiziksel müdahale olduğunda videoyu durdurmuştur. Hakemlere müdahalenin faul olup olmadığını, eğer faulse, faulü hangi ta-

kımın kullanacağını sormuştur. Hakemlerin yarısı videoyu taraftarın gürültüsü verilerek seyretmiş, diğer yarısı sessiz olarak seyretmiştir. Sonuç olarak seyircinin gürültüsü ile videoyu seyreden hakemlerin büyük bir çoğunluğu faulü ev sahibi takımın kullanacağı şeklinde kararlarını bildirmişlerdir.

Daha önce yapılan araştırmalar neticesinde spor hakemlerinin verdiği kararları etkileyen faktörlerden en önemlisi seyirci faktörü ve ev sahibi avantajı olarak gözükmektedir. Fakat hakemlerin kendileriyle ilgili bireysel faktörlerinde verdikleri kararlarda etkili olabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı basketbol hakemlerinin karar vermesine etki eden temaların nitel araştırma yöntemleri kullanılarak ortaya çıkarılmasıdır.

2.ÇALIŞMANIN ÖNEMİ(RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu çalışmanın amacı basketbol hakemlerinin verdikleri kararları etkileyen faktörleri nasıl algıladıklarını ortaya koymaktır.

3.YÖNTEM

3.1.Araştırmacının özgeçmişi (Researcher of Background)

Araştırmacı Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu Öğretim Görevlisi ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dokto-

ra Öğrencisidir. Yirmi yıl, bu yirmi yılın sekiz senesi oyunculuk, on iki senesi de antrenörlük olmak üzere basketbola uğraşmıştır.

3.2. Görüşmecilerin Özgeçmişleri

(Background of Interviewees)

Türkiye Basketbol Federasyonuna bağlı C Klasman basketbol hakemleridir. Deneklerin seçiminde kolay ulaşılabilirliğinden Manisa bölgesinden üç hakem seçilmiştir. Hakemlerin yaş ortalaması 24 civarındadır. Hakemlerin açık kimliği verilmemiştir. Hakemlerin üçü de erkek hakemdir. Hakemlerin her üçü de gönüllü katılımcıdır ve gönüllü katıldıklarına dair bir belge imzalatılmıştır.

3.3. Veri Toplama ve Analizi(Collecting Data and Analysis)

Bu çalışmada amaçlı örnekleme yönteminde kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Bu çalışmamızda basketbol hakemlerinin verdiği kararlara etki eden faktörlerin belirlenmesi ve ortaya çıkarılması için amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmamıza hız ve pratiklik kazandırmak içinde kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Çalışmada görüşme yöntemi kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu, araştırmacının yapmış olduğu literatür araştırması sonucu ve üst düzey bir basketbol hakeminin görüşleri alınarak düzenlenmiştir. Görüşmeler için önceden randevu alınıp gün ve saat belirtilmiştir. Belirli saatlerde ve zamanlarda nitel araştırma

tekniklerinden olan görüşme yöntemiyle ortalama 45 dk. olmak kaydıyla katılımcıların bilgilerine başvurulmuştur. Görüşmeler Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda gerçekleştirilmiştir. Hakemlere açık uçlu anket şeklindeki görüşme formu önceden verilmiş ve yazılı olarak geri alınmıştır. Daha sonra da 45'er dakikalık görüşmelerde tekrar aynı sorular sorularak ve sondalar kullanılarak daha detaylı bilgi toplanmıştır. Görüşme esnasında notlar tutulmuş ve bunlar analiz sırasında değerlendirmeye alınmıştır. Verilerin analizi için içerik analizi kullanılmıştır. Toplanan verileri açıklayabilecek kavram ve ilişkilere ulaşılmaya çalışılmıştır. İçerik Analizi sürecinde kodlamalar yapılmış ve bu kodlamaların sonucunda temalar oluşturulmuş daha sonra bu temalar ana başlıklar altında toplanmıştır. Bu temalar oluşturulduktan sonra, araştırma sonuçlarının doğruluğunu teyit etmek için bu konuda uzman birine danışılmıştır ve ulaşılan sonuçların teyit edildiğini görmekteyiz. Aynı zamanda elde edilen sonuçlar deneklere de okutulup, doğruluğu hakkında teyit alınmıştır.

4. SONUÇLAR (RESULTS)

1-Seyirci Faktörü: Basketbol hakemleri yönettikleri maçlarda seyircinin az ya da çok olmasından ve tutum ve davranışlarından olumlu ve olumsuz olarak etkilendiklerini belirtmişlerdir. Örneğin; 'Seyirci önemli bir faktör, ben seyircinin az olduğu maçlarda fazla konsantre olamıyorum. Seyircinin çok

olduğu maçlar da daha iyi konsantre oluyorum ve oyunu daha iyi yaşıyorum’ Örneğin; ‘Seyircinin az ya da çok olması maça olan motivasyonu arttırır ya da azaltabilir. Oyuna olan motivasyonumuzla da verdiğimiz kararlar paralellik göstermektedir. Üst üste bir takımın aleyhine karar verdiğimizde tepkilerin artarak daha da sertleşeceğini biliyoruz. Bu da insanı ister istemez tedirgin etmektedir.’

2-Deneyim: Basketbol hakemleri tecrübe kazandıkça, deneyimlerini arttırdıkça daha doğru kararlar verdiklerini belirtmektedirler. Örneğin; ‘Bazen faul olmadan faul olacağını zannederek faul çalarız. Burada tecrübe kazanarak zamanla doğruları yapmaya başlarız. Örneğin; ‘Tecrübe sahibi olan hakemler daha iyi hakem olarak nitelendirilebilir.’ Örneğin; ‘Taraftarı ve rahatsızlık veren oyuncularını yok saymak ya da aldırma öğrenilebilir bir beceridir ve tecrübeyle doğru orantılıdır.’

3-Kural Bilgisizliği: Basketbol hakemleri verdikleri kararlarda kural bilgisinin önemini özellikle doğru zamanda doğru pozisyonda olmak gerektiğini vurgulamışlardır. Örneğin; ‘Maçı yönetirken faul olup olmadığına karar vermekte zorlandığım zamanlar oldu. Bu durum hakemliğe yeni başladığımda mekaniği tam olarak uygulamadığım zamanlardaydı. Sebebi ise doğru zamanda doğru yerde olmamaktı.’ Örneğin; ‘Oyun sırasında karmaşık durumlar olabiliyor. Bu da bizim farklı bir karar vermeme neden olabiliyor. Herkesin gördüğü ama bizim göremediğimiz durumlar olabiliyor. Bu

da bizim doğru yerde durmamamızdan ve koşturmamızdan kaynaklanıyor.’

4-Motivasyon: Basketbol hakemleri maçı yönetirken gerekli motivasyonun öneminden bahsetmişlerdir. Örneğin; ‘Kitapta yazan kurallar açık ve nettir. Sadece uygulama farkı vardır. Bu da maça olan konsantrasyonumuz ve motivasyonumuzdan kaynaklanır. Baskı altındayken kuralları uygulayamamak ve kurallara bağlı kalamamak motivasyon eksikliğinden kaynaklanmaktadır.’ Örneğin; ‘Tam olarak anlayamayan bir karar vermemin nedenini kendim için tam olarak konsantre olamamaktan kaynaklandığını düşünmekteyim.’

5-Önyargı: Basketbol hakemleri verdikleri kararlara daha önceki deneyimlerinin etki ettiğini belirtmişlerdir. Örneğin; ‘Bence hakem önyargısı vardır. Örneğin bazı antrenör ve oyuncuların nasıl davranışlar sergilediği hakemler tarafından bilinmektedir. Bu da meydana gelen olaylarda o kişilere karşı önyargılı davranmamıza neden oluyor. Fakat hakem yanlılığı yoktur. Bizim verdiğimiz tüm kararlar her iki takım içinde geçerlidir.’

6-Çevresel Faktörler: Basketbol hakemleri çevresel faktörlerinde kendileri için önemli olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin; ‘Yapacağımız seyahat, gideceğimiz ilin uzaklığı, maçı yöneteceğimiz salonun fiziki durumu gibi etmenler bizimde maça olan motivasyonumuzu ister istemez etkilemekte dolayısıyla maçı da etkilemektedir. Örneğin çok soğuk bir salonla, sıcak bir salonda maç yönetmek arasında çok fark vardır.’

7-Hakem Mekanığı: Basketbol hakemleri doğru karar vermek için hakem mekanığını iyi bilmek gerektiğinden bahsetmişlerdir. Örneğin; ‘İyi hakemi ve kötü hakemi birbirinden ayırt eden en önemli özellik hakemlik mekanığını bilmesi ve uygulamasıdır. Çünkü mekanik hakemlikteki en önemli konudur.’ Örneğin; ‘Basketbol oyununu bilen, koşan, hakemlik mekanığını bilen ve doğru uygulayan ve tecrübe sahibi olan hakemler, iyi hakem olarak nitelendirilebilir.’

8-İç Güdüsel Reaksiyon: Basketbol hakemleri verdikleri kararlarda bazen iç güdüsel bir reaksiyon sonucu karar verdiklerini belirtmişlerdir. Örneğin; ‘Bazen karar verirken içgüdüsel reaksiyon gösterip karar verebiliyorum. Daha önce basketbol oynadığım ara sıra bu durumla karşılaşırım.’ Örneğin; ‘Bazen faul olmadan faul olacağını zannederek faul çalarım.’

Örneğin; ‘İçgüdüsel reaksiyon değil de, oyunu yaşamakla ilgili bir şey bu. Eğer oyunu yaşarsak oyunun ne şekilde yönlenebileceğini anlıyoruz. Bazen de içgüdüsel olarak olacağını ya da gerçekleşeceğini düşündüğümüz olay olmadan düdüğü çalabiliyoruz.’

5.TARTIŞMA (DISCUSSION)

Bu çalışmanın amacı basketbol hakemlerinin verdikleri kararları etkileyen faktörleri nasıl algıladıklarını ortaya koymaktır. Görüşme formu, özellikle seyirci faktörünün basketbol hakemlerinin verdikleri kararlara nasıl etki ettiğini ortaya çıkarmak üzere dü-

zenlenmiştir. Seyirci faktörünün ev sahibi takıma avantaj sağladığı istatistiksel araştırma sonucu Nevill ve arkadaşları (1996) tarafından ortaya konulmuştur. Nitel veri analizi sonucu araştırmada, hakemlerin verdikleri kararları etkilediğini düşündüğü sekiz tane temaya ulaşılmıştır. Bu sekiz tema birbirleriyle ilişkili konular içermektedirler. Böylece bu sekiz tema iki ana başlık yada ana tema altında toplanmıştır:

1. Durumsal Faktörler: Seyirci Faktörü ve Çevresel Faktörler
2. Bireysel Faktörler: Deneyim, Motivasyon, Önyargı, İç Güdüsel Reaksiyon, Kural Bilgisizliği, Hakem Mekanığı.

Spor hakemliğinde, bireysel ve çevresel faktörler hakemin performansını etkilemektedir.(Weinberg ve Richardson 1990) Bu çalışmada da hakemlerin verdikleri kararları etkileyen faktörler için ortaya çıkarılan temaların durumsal faktörler ve bireysel faktörler olarak iki ana başlık ya da ana tema altında toplandığını görüyoruz.

Kendini yeterli bulan hakemler, kendileri ve nitelikleri hakkında güven sahibidirler. Bu öz güvenle bütün durum ve müsabakanın üstesinden gelebilirler (Ekmekçi,2011). Bu makalede, Basketbol hakemlerinin tecrübe kazandıkça, deneyimlerini arttırdıkça daha doğru kararlar verdiklerini belirtmektedir. Bunu da, hakemlerin tecrübe kazanmalarının öz güvenleriyle bir ilişkisi olduğunu söyleyebiliriz.

Daha önceki çalışmalarda hakemlerin bazı

stres kaynakları olduğu ve bunun hakemin görünüşüne ve maçı yönetmesine etki ettiği ortaya konmuştur. (Anshel and Weinberg ,1999 ; Kaissidis and Anshel , 1993 ; Kaissidis-Rodafinos ve ark., 1997 ; Stewart and Ellery , 1998 ; Taylor , 1990).Balmer ve arkadaşları (2006) yüksek kaygının seyircinin tepkisiyle , seyircinin tepkisinin de tutarsız kararlarla ilgili olduğunu ortaya koymuşlardır.Böylece hakem kendisini doğru karar vermiş olarak algılasa bile, seyircinin gösterdiği tepkiyi sezinlemesi ile kaygı ve stres düzeyi yükselecektir.Tutarsız kararlar seyircinin tepkisinin artmasının nedenidir. (Balmer ve ark., 2006).Nevill ve arkadaşları (2002) yaptıkları araştırmada bir grup hakeme videoda bir futbol maçı seyrettirmiştir. Tam bir fiziksel müdahale olduğunda videoyu durdurmuştur.Hakemlere müdahalenin faul olup olmadığını, eğer faulse, faulü hangi takımın kullanacağını sormuştur.Hakemlerin yarısı videoyu taraftarın gürültüsü ve verilerek seyretmiş diğer yarısı sessiz olarak seyretmiştir.Sonuç olarak seyircinin gürültüsü ile videoyu seyreden hakemlerin büyük bir çoğunluğu faulü ev sahibi takımın kullanacağı şeklinde kararlarını bildirmişlerdir.

Eğer bir hakemin hakemlikten haz alması azalır, uygulamada ve işteki çabasında motivasyon eksikliği olacaktır. Hakemler arasında en yaygın olan konu, hakemliği sürdüremeyen kişilerin artık ondan zevk/haz almadığıdır. Çünkü üzerlerinde şiddetli bir baskı vardır. Performanslarının değerlendirilmesi ve takdir edilme eksikliği söz konusudur(Ekmekçi,2011). Bu çalışmada da, Basketbol hakemlerinin maçı yö-

netirken gerekli motivasyonun öneminden bahsetmişlerdir.

Çalışmamızda da deneklerimiz verdikleri kararlar neticesinde seyircinin göstermiş olduğu tepkilerin kendilerini tedirgin ettiğini ve belki de doğru kararlar vermelerini güçleştirdiğini belirtmişlerdir. Denekler, yapacakları seyahatin, gidilecek olan ile olan uzaklığın, salonun fiziki şartlarının (salonun soğuk ya da sıcak olması gibi) verdikleri kararları etkileyen birer faktör olabileceklerini düşünmektedirler. Kuralları doğru yorumlayarak doğru olan kararı verme isteği tüm hakemler tarafından gerçekleştirilmesi istenilen bir durumdur. Bu çalışmada bireysel faktörler ana başlığı yada ana teması altındaki temalar deneyim, motivasyon, ön yargı, iç güdüsel reaksiyon, kural bilgisizliği, ve hakem mekaniğidir. Bu faktörlerin ideal olan karar vermeye olanak sağladığı düşünülmektedir.Eğer bir basketbol hakemi bu çalışmada ortaya konulan sekiz temadan karar vermeden önce haberdar olduğu takdirde bu durum bireysel faktörlerin ve durumsal faktörlerin etki ettiği düşünülen bazı uygunsuz kararlar verme olasılığını azaltacaktır.Ancak şu da bir gerçektir ki basketbol hakemlerinin verdikleri yanlış kararlar da doğal olarak her insanın algılamadaki hata kaynaklı verdikleri yanlış kararlar gibidir.(Craven , 1998).Sonuç olarak hakemler karar vermelerine etki eden en önemli faktör olarak seyirci faktörünü algılamaktadırlar.Daha önce yapılan çalışmalarda çalışmamızda ortaya koyduğumuz bu faktörün önemini desteklemektedir.Diğer algılanan faktörler ise çevresel faktörler ve

bireysel faktörler olarak deneyim, motivasyon, ön yargı, iç güdüsel reaksiyon, kural bilgisizliği ve hakem mekaniğidir. Daha sonraki yapılacak olan çalışmalarda deneklerin A klasman hakemlerden seçilmesi önerilebilir. Bireysel faktörlerden deneyim faktörü daha açık ve net olarak ortaya konabilir. Belki de basketbol hakemlerinin verdikleri kararlara etki ettiğini düşündükleri seyirci faktörü A klasman hakemlerin üst düzey deneyim ve tecrübe sahibi olmalarından dolayı verdikleri kararları etkilemediğinin ortaya çıkabileceği düşünülmektedir.

Bu yaptığımız çalışma bir ön çalışmadır. Daha çok hakemle daha çok sayıda görüşme yapılarak basketbol hakemlerinin verdikleri kararları etkilediğini düşündükleri faktörleri daha detaylı ortaya koyma şansı yakalanabilir.

REFERENCES (KAYNAKLAR)

ANSHEL M. H.; WEINBERG R. S., (1999) "Re Examining Coping Among Basketball Referees Following Stressful Event: Implications For Coping Interventions", Journal of Sport Behavior, 22 , 141-161

BALMER, N.J., NEVILL, A.M., LANE, A.M., WARD, P., WILLIAMS, A.M., FAIRCLOUGH, S.A. (2006) Influence of crowd noise in soccer on soccer refereeing consistency. Paper submitted for publication.

COURNEYA, K.S., CARRON, A.V. (1992) The home advantage in sport competitions : A literatür review. Journal of Sport and Exercise Psychology, 14, 13-27.

CRAVEN, B.J. (1998) A psychophysical study of leg-before-wicket judgments in cricket. British Journal of Psychology, 89, 555-578.

KAİSSİDİS, A.N., ANSHEL, M.H. (1993) Sources and intensity of acute stress in adolescent and adult Australian basketball referees: A preliminary study. The Australian Journal of Science and Medicine in Sport, 25,97-103.

KAİSSİDİS-RODAFINOS, A., ANSHEL M.H., PORTER, A. (1997) Personal and situational factors that predict coping strategies for acute stress among basketball referees. Journal of Sport Science, 15, 427-436

NEVILL, A.M., BALMER, N., WILLIAMS, M. (1999) Crowd influence on decisions in association football. The Lancet, 353, 14-16

NEVILL, A.M., HOLDER R.L. (1999) Home advantage in sport. An overview of studies on the advantage of playing at home. Sports Medicine, 28, 221-236

NEVILL, A.M., NEWELL, S., GALE, S. (1996) Factors associated with home advantage in English and Scottish Soccer. Journal of Sport Sciences, 14, 181-186.

STEWART, M.J., ELLERY, P.J. (1998)

Sources and magnitude of perceived psychological stress in high school volleyball officials. Perceptual and Motor Skills, 87, 1275-1282.

NEVILL, A.M., BALMER, N.J., WILLIAMS, A.M. (2002)

The influence of crowd noise and experience upon refereeing decision in football. Psychology of Sport and Exercise, 3, 261-272.

TAYLOR, A.H. (1990)

Perceived stress, psychological burnout and paths to turnover intentions among sport officials. Journal of Applied Sport Psychology, 2, 84-97.

WEINBERG ROBERT S., RICHARDSON PEGGY A. (1990), "Psychology of Officiating", Leisure Press, USA

EKMEKÇİ,R.(2011);

İyi Bir Hakemin Özellikleri Robert S. WEINBERG, Peggy A. RICHARDSON Çeviri: Yrd. Doç. Dr. Rıdvan EKMEKÇİ Pamukkale Journal of Sport Sciences,, Vol. 2, No. 1, Pg:01 -05

ARAŞTIRMANIN GEÇERLİK- GÜVENİLİRLİĞİ

Nitel araştırmada geçerlilik, araştırılan olgu veya olay hakkında bütüncül bir resim oluşturulabilmesi için araştırmacının elde ettiği verileri ve ulaştığı sonuçları teyit etmesine yardımcı olacak bazı ek yöntemler olması

gerekir. Çeşitleme, katılımcı teyidi, meslektaş teyidi gibi.

Dış güvenilirlik; Araştırmayı yapan kişi Sağlık Bilimleri Enstitüsü doktora öğrencisi, aynı zamanda Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Öğretim Görevlisi olarak çalışmaktadır. Araştırmada veri kaynağı olan katılımcılar açık bir biçimde tanımlanmıştır. Sadece açık kimlikleri verilmemiştir. Elde edilen verilerin analizinde kullanılan kavramsal çerçeve ve varsayımlar tanımlanmıştır. Veri toplama ve analiz yöntemleri ile ilgili ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır.

İç Güvenirlikte; Bu çalışmada, görüşme ve yazılı dokümanlar yoluyla elde edilen veriler, yorum katmadan okuyucuya sunulmuştur. Araştırma sonuçlarının doğruluğunu teyit etmek için bu konuda uzman birine danışılmıştır ve ulaşılan sonuçların teyit edilmiştir. Aynı zamanda elde edilen sonuçlar deneklere de okutulup, doğruluğu hakkında teyit edilmiştir.

İç Geçerlik; veri toplama sürecinde, verilerin analizinde, gerekse yorumlanması süreçlerinde tutarlıdır ve bu tutarlılığı nasıl sağladığını açıklanmıştır. Bulgular, araştırmaya katılan bireyler tarafından anlamlı bulunmuştur. Araştırmanın bulgularından yola çıkarak yapılan tahminler ve genellemelerden elde edilen veriler tutarlıdır.

Dış Geçerlik; araştırma sonuçlarının genellebilirliğine ilişkindir. Bu araştırmanın sonuçları benzer ortamlara ve durumlara genellebilir durumdadır. Bu araştırmanın örnekleminin ve ortamının başka örnek-

ULUSLARARASI HAKEMLİ AKADEMİK SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Ekim-Kasım-Aralık 2011 Sayısı Sayı: 2 / Cilt: 1 Autumn October- November- December 2011 Volume:02 Issue:01Kodu:JEL 1

www.iibdergisi.com

lemlerle karşılaştırma yapabilecek düzeyde olması ayrıntılı olarak tanımlanmıştır. Bu araştırmanın veri kaynakları tam olarak açıklanmıştır. Sosyal ortam tanımlanmıştır. Görüşmenin gerçekleşme koşulları, verilerin kaydedilmesi, dökümanların analiz detaylı bir şekilde anlatılmıştır.